

Guía Docente				
Datos Identificativos				2017/18
Asignatura (*)	Políticas sociais en perspectiva comparada	Código	615525001	
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	EconomíaSocioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Fernández Suárez, Mónica Belén	Correo electrónico	belen.fernandez.suarez@udc.es	
Profesorado	Fernández Suárez, Mónica Belén Vilar Rodriguez, Margarita	Correo electrónico	belen.fernandez.suarez@udc.es margarita.vilar.rodriguez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A materia pretende abarcar os distintos modelos de Estado do Benestar europeos aplicando a metodoloxía comparada. Pártese dunha visión histórica que analiza cómo se conformaron os Estados do Benestar, dase unha visión xeral da política social europea que irá desgrando algúns dos pilares do Estado do Benestar: sistema de saúde, educación e Seguridade Social. A parte práctica da materia consistirá na elaboración dunha análise comparada dunha política pública entre distintos países empregando fontes de datos secundarias e revisión bibliográfica.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	CE1 - Determinar as dimensións e categorías axeitadas para o diagnóstico e a análise científica das situacións de exclusión social.
A2	CE2 - Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión.
A3	CE3 - Diseñar e desenvolver procesos de observación e documentación para o estudo das políticas e os sistemas de benestar social.
A4	CE4 - Recompilar e interpretar a información suficiente para chegar a diagnósticos fiables sobre os riscos de exclusión e os factores de vulnerabilidade social.
A5	CE5 - Interpretar as situacións e os procesos de marxinação social e económica de colectivos desde unha perspectiva histórica e macroestrutural.
B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B3	CB3 - Seleccionar o marco científico adecuado para avaliar as evidencias dispoñibles e postular hipóteses razoadas sobre a avaliación previsible dos feitos sociais estudados.
B4	CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora.
B5	CB5 - Comunicar con claridade os coñecementos e problemas científicos sobre os que se traballa tanto a un público non experto como de especialistas.
B8	CB8 - Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B9	CB9 - Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.
B17	CX5 - Elaborar e defender informes, proxectos e memorias no campo das ciencias sociais.
B19	CX7 - Dar respostas innovadoras e orixinais ante situacións problemáticas emerxentes relacionadas coa exclusión social.
B20	CX8 - Aplicar a perspectiva comparada na comprensión das problemáticas sociais e das respostas e solucións políticas.
C1	CT1 - Reflexionar, chegar a conclusións e propoñer solucións a través do traballo en equipo.
C2	CT2 ? Desenvolver a actividade profesional con comodidade en contextos internacionais e de diversidade cultural.

C5	CT5 - Aplicar un razoamento crítico na reflexión teórica e no desenvolvemento práctico do traballo profesional e investigador.
C6	CT6 - Expresarse correctamente, de forma oral e escrita, nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma de Galicia.
C7	CT7 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e a comunicación necesarias para o exercicio profesional e para a aprendizaxe continuada e autónoma.

Resultados da aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título	
A1.CE1. Determinar as dimensións e categorías axeitadas para o diagnóstico e a análise das situacións de exclusión social.	AM1	
A2.CE2-Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión.	AM2	
A3. CE3-Deseñar e desenvolver procesos de observación e documentación para o estudo das políticas e os sistemas de benestar social	AM3	
A4. CE4. Recompilar e interpretar a información suficiente para chegar a diagnósticos fiables sobre os riscos de exclusión e os factores de vulnerabilidade social.	AM4	
A5.CE5. Interpretar as situacións e os procesos de marxinación social e económica de colectivos desde unha perspectiva histórica e macroestructural	AM5	
B1. CB1. Desmostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.		BM1
B3. CB3. Seleccionar o marco científico adecuado para avaliar as evidencias dispoñibles e postular hipóteses razoadas sobre a avaliación previsible dos feitos sociais estudados.		BM3
B4. CB4. Identificar dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora		BM4
B5. CB5. Comunicar con claridade os coñecementos e problemas científicos sobre os que se traballa tanto a un público non experto como de especialistas		BM5
B8. CB8. Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.		BM8
B9. CB9. Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.		BM9
B14. CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.		BM14
B17-CX5 - Elaborar e defender informes, proxectos e memorias no campo das ciencias sociais.		BM17
B19. CX7. Dar respostas innovadoras e orixinais ante situacións problemáticas emerxentes relacionadas coa exclusión social.		BM19
B20- CX8 - Aplicar a perspectiva comparada na comprensión das problemáticas sociais e das respostas e solucións políticas.		BM20
C1-CT1 - Reflexionar, chegar a conclusións e propoñer solucións a través do traballo en equipo.		CM1
C2. CT2. Desenvolver a actividade profesional con comodidade en contextos internacionais e de diversidade cultural.		CM2
C5-CT5 - Aplicar un razoamento crítico na reflexión teórica e no desenvolvemento práctico do traballo profesional e investigador.		CM5
C6.CT6. Expresarse correctamente, de forma oral e escrita, nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma de Galicia.		CM6
C7. CT7. Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e a comunicación necesarias para o exercicio profesional e para a aprendizaxe continuada e autónoma.		CM7

Contidos	
Temas	Subtemas

1. Historia e nacemento do Estado do Benestar.	1. 1. O cambio no papel do Estado: Liberal & Providencia & Benestar (diferencias básicas entre os tres) 1. 2. O nacemento dos primeiros seguros sociais: factores que impulsaron este nacemento e "timing" por países 1. 3. Características dos primeiros modelos de seguros sociais: contributivos&non contributivos; universais&non universais; voluntarios&obligatorios.... 1.4.Cobertura dos seguros por países antes da II Guerra Mundial 1.5. Limitacións de protección do Estado: "economía mixta del bienestar"; Estado, sector privado, familias e sociedade civil. 1.6. O Informe Beveridge: elementos esenciais que impulsaron o nacemento do Estado de Benestar.
2. Definición de conceptos básicos sobre políticas sociais	2.1. Definición de Política Social 2.2. Concepto de Estado do Benestar 2.3. Definición de previsión e produción.
3. Do Estado do Benestar ao Estado Neoliberal: a gran transformación.	3.1. A crise do 73 e as consecuencias sociais e políticas. 3.2. A auxe da ideoloxía neoliberal: características definitorias.
4. As políticas educativas na Unión Europea.	4.1. Os capitais económico, social e cultural. 4.2. Os estudos comparados en educación: a situación dos países da OCDE. 4.3. Problemas dos sistemas educativos: abandono escolar, desigualdade social e reprodución social.
5. As políticas sanitarias na Unión Europea.	5. 1. Definición de saúde. 5.2. Saúde e condicionantes sociais. 5.3. Problemas sanitarios en España. 5.4. ¿Cómo lle afecta a desigualdade á saúde?
6. As políticas de Seguridade Social na Unión Europea.	6.1. A creación do Sistema Nacional de Seguridade Social en España. 6.2. Definición de Seguridade Social 6.3. A reforma do sistema de pensións en España no 2011 6.4. A presentación por desemprego en España.
7. Desafíos do Estado do Benestar en Europa.	7.1. O incremento da desigualdade e o seu impacto no benestar social. 7.2. A hexemonía neoliberal no ámbito público: impactos sociais.

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A5 B1 B3 B4 B8 B9 B14 B20 C5 C6	18	36	54
Proba práctica	A2 A3 A4 B5 B14 B17 B19 B20 C1 C2 C5 C7	18	72	90
Atención personalizada		6	0	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	As explicacións maxistras consisten nas clases teóricas para as cales se asignarán unha serie de leituras que serán necesarias para o debate e participación na aula.
Proba práctica	A proba práctica consistirá na creación de indicadores comparados entre dúas unidades territoriais (estados, autonomías ou localidades) en relación ao seu sistema de Estado de Benestar ou política social. Estas prácticas explicaranse durante as clases e mediante a asistencia a titorías (previa cita por e-mail).

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Proba práctica	A elaboración de indicadores para realizar unha análise comparada empregando fontes secundarias de políticas sociais levará acompañado asesoramente na aula e en titorías para aclarar dúbidas e orientar no enfoque do método comparado.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A1 A2 A5 B1 B3 B4 B8 B9 B14 B20 C5 C6	A asistencia e participación activa durante as sesións maxistras terá un valor do 10 por cento da nota. Para o alumnado non presencial ou a distancia implicará un acceso a través da moodle e consulta dos materiais elaborados para o seguimento da materia a distancia.	10
Proba práctica	A2 A3 A4 B5 B14 B17 B19 B20 C1 C2 C5 C7	A resolución do traballo en grupo de como máximo 2 ou 3 persoas sobre un estudo comparado de políticas sociais terá un valor dun 90 por cento. Para o alumnado semi-presencial ou a distancia daranse instrucións precisas colgadas na moodle, e poranse en marcha titorías on-line.	90

Observacións avaliación
Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatible coa súa dedicación.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Adelantado, J. (2000). Cambios en el Estado del Bienestar. Políticas sociales y desigualdades en España. Barcelona: Icaria
  - Esping-Andersen, G. (2000). Fundamentos sociales de las economías postindustriales. Barcelona: Ariel
  - Esping-Andersen, G. & Palier, B. (2010). Los tres grandes retos del Estado del bienestar. Barcelona: Ariel
  - Castles, F. G., Leibfried, S., Lewis, J., Obinger, H., & Pierson, C. (Eds.). (2012). The Oxford handbook of the welfare state. OUP Oxford.
  - Colino, C. y Del Pino, E. (2013). Los regímenes de bienestar liberales: orígenes, resultados y cambios. Los Estados de Bienestar en la encrucijada : políticas sociales en perspectiva comparada
  - Del Pino, E. & Rubio Lara, M. J. (2013). Los Estados de Bienestar en la encrucijada. Políticas sociales en perspectiva comparada. Tecnos: Madrid
  - Guillén, A. M., González-Begega, S., & Balbona, D. L. (2016). Austeridad y ajustes sociales en el sur de Europa. La fragmentación del modelo de bienestar mediterráneo. Revista Española de Sociología (RES), 25(2), 261-272.
  - Moreno, L., & Mari-Klose, P. (2013). Las Transformaciones del Estado de bienestar Mediterráneo: Trayectorias y retos de un régimen en Transición. E. del Pino and M. Josefa rubio (eds), Los Estados de bienestar en la Encrucijada. Madrid: Technos
  - Moreno, L., & Mari-Klose, P. (2014). La Europa asocial. Crisis y Estado del bienestar.. Revista Española de Investigaciones Sociológicas (145)
  - Navarro, V. (2015). Ataque a la democracia y al bienestar. Crítica al pensamiento económico dominante. Barcelona: Anagrama
  - Moreno, L. (2001). Estado del bienestar y "mallas de seguridad". Moreno, L. Pobreza y Exclusión: la "malla de seguridad" en España (pp. 17-50)
  - Vilar Rodríguez, M. (2007). ¿Entre la limosna y el bienestar? Origen, desarrollo y consecuencias de las políticas sociales en Galicia (1890-1935). Cuadernos de historia contemporánea, 29, 173-197
  - Vilar Rodríguez, M. (2014). Los diferenciales salariales entre mujeres y hombres en España (c. 1850-1975): un análisis provisional. Areas: Revista Internacional de Ciencias Sociales, 33, 63-85
  - Vilar Rodríguez, M. (2012). Daquelas areas estas lamas?: o mercado de traballo e España desde unha perspectiva histórica. Revista Galega de Economía, 21 (1), 115-146
  - Fraser, N. (2008). La justicia social en la era de la política de identidad: redistribución, reconocimiento y participación. Revista de Trabajo, 3 (6), 83-99
  - Pedró, F. (2012). Deconstruyendo los puentes de PISA: del análisis de resultados a la prescripción política. Revista Española de Educación Comparada, 19, 139-172
  - González-Rábago, Cuartango y Bacigalupe (2015). Desigualdad social y salud en España: ¿Cómo influyen en la salud y en el uso de los servicios sanitarios la clase social, el nivel educativo y la situación laboral?. Praxis Sociológica, 19
  - Borrell, C. y Artazcoz, L. (2008). Las políticas para disminuir las desigualdades en salud. Gac Sanit, 22 (5), 465-73
  - Jaraíz Arroyo, G. (2011). Intervención social, barrio y servicios sociales comunitarios. Fundación FOESSA
  - Lois, M. y Alonso, A. (2014). Ciencia política con perspectiva de género. Akal
  - Spicker, P. (2014). Social Policy: theory and practice. Bristol: Policy Press
  - Polanyi, K. (1989). La gran transformación. Crítica del liberalismo económico. La Piqueta
  - Castells, M. (2017). Otra economía es posible: cultura y economía en tiempos de crisis. Alianza
  - Castel, R. (2010). El ascenso de las incertidumbres : trabajo, protección, estatuto del individuo. Fondo de Cultura Económica
  - Castel, R. (2004). La inseguridad social : ¿qué es estar protegido?. Manantial
  - Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2017). Panorama de la educación. Indicadores de la OCDE 2016. MECD: Madrid
-

Bibliografía complementaria	- Moreno, L. (2012). La Europa asocial. ¿Caminamos hacia un individualismo posesivo?. Península: Barcelona - Muñoz, L. G., & Modroño, P. R. (2015). Las raíces neoliberales de la crisis económica e institucional en España desde un enfoque feminista. Pensar desde abajo, (4), 61-84. - Morán, M. P. (2013). Desiguales por ley: las políticas públicas contra la igualdad de género.. Madrid: Editorial Catarata - Fernández García, T., Fuente Robles, Y. (2009). Política social y trabajo social. Alianza Editorial - Gálvez Muñoz, L. y Torres López, J. (2010). Desiguales, mujeres y hombres en la crisis financiera. Icaria - Valle, J. M. (2012). La política educativa supranacional: un nuevo campo de conocimiento para abordar las políticas educativas en un mundo globalizado. Revista Española de Educación Comparada

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fontes de información e técnicas estatísticas para a análise das políticas sociais/615525007

Austeridade e precariedade na era da globalización/615525002

Materias que continúan o temario

Cambios sociodemográficos e territoriais/615525023

Deseño, xestión e avaliación de políticas sociais/615525009

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías